

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Vojna moč Boercev.

V Pretoriji, 16. septembra 1899.

V sedanjem času, ker preti Transvaalu od strani Anglije vojna, ali ker se je skoro gotovo že vnela, kadar pridejo te vrstice bralcem v roke, je gotovo zanimivo nekaj izvedeti o boerskem vojaštvu.

Stalne armade, v smislu evropskih držav, Transvaal nima. Stalno je samo topničarstvo, ki je popolnoma po evropskem značaju, recimo avstrijskem vrejeno. Vse drugo pa sestoji iz oboroženih Boercev, ki pa niso nikakor vrejeni v polke ali kompanije.

Glavno vojaško povelje v državi ima „Comandant-Generaal“, že precej stari in v mnogih bojih izvežbani Pieter Joubert. Podpoveljniki so v vsakem okraju, distriktu, katerih je 22. Zabeležbo „burgherjev“, sposobnih za boj, pa vodijo „veldkorneti“, katerih je v vsakem okraju po 2 ali 3. To je cela organizacija vojne moči. Vsak veldkornet dobi ob času vojne povelje od svojega distriktkomandanta, da obvesti svoje „burgherje“, da so pripravljeni, da med nje razdeli streljivo in — če potreba — tudi puške, ali pa da zamenja stare puške za nove kakor je bilo na pr. sedaj. Navadno pa ima vsak Boerec svojo puško, konja in vse druge potrebne reči doma. Če je vojska razglašena, se spravi vsak Boerec sam na noge, in se na najbližnji poti združi s veldkornetom. Pomisliti je namreč, da so Boerci zelo oddaljeni drug od drugega, kar se tiče svojega stanovanja, in da se združijo le ob času vojske, ali pa javnih shodov, volitev itd. K službi ob času vojske primorani so vsi državljani od 14. do 60. leta, nedržavlani, če so več nego šest mesecev v deželi. Oboroženi so bili Boerci popred z Martini-Henry puško, sedaj pa so te puške zamenjali za Mauserjeve karabine, ki so bile posebej za te kraje naročene. Kar se tiče konstrukcije, je puška repetirka jednaka prejšnji nemški puški (model 1887); ima torej magacin pod cevjo, in se mora vsaka pa-

trona posebej nabasati. Razloček je samo ta, da drži magacin samo pet patron, in da je kaliber 7 mm, in da so patrone nabasane z brezdimnim smodnikom. Puška ni posebno moderna, a za streljanje Boercem popolnoma zadostuje, kajti ta ne zahteva, da naj puška hitro strelja, ampak samo, da daleč in dobro strelja. Patronov ima vsak Boerec 100 pri sebi v pasu, ki ga nosi čez ramo.

Boerci so nekaka infanterija na konjih. Njih taktika jim ne pripušča poslužiti se konja kakor orožje, kakor je to pri evropski kavaleriji. Ne poznajo boja na konjih, konj jim ni v drug namen, kakor da jim podeli večjo hitrost se premikati. V boju samem zasedejo Boerci griče in se skrijejo za kamni, konji stojé par korakov za njimi, ne da bi kdo za nje skrbel. Še privezani niso, kajti na to so že navajeni. Boerci so zelo dobri strelci, zelo hladnokrvni in previdni. V bitkah z Boerci je navadno malo ranjenih, skoraj vsakdo, ki je zadet, je tudi mrtev. Vzrok temu je, da Boerci ne merijo na prsi sovražnika, kakor je pravilo v evropskih armadah, temveč na čelo, in — da malo katerikrat cilja ne zadenejo. Naskokov Boerci ne ljubijo, najraje se umikajo in zvbijo sovražnika v kako zanjko, katerih je tukaj v deželi zelo veliko. Artilerija jim ne more veliko škoditi, kajti Boerci se tako daleč eden od drugega za skale vsedejo, da artilerija nima pravega cilja. Najboljši dokaz temu je bitka pri Doornkopu, kjer so Angleži leta 1896. strašansko s topi streljali in vendar niso ne jednega Boerca zadeli. Dežela je vrhu tega povsem različna od evropskih, prav nič z drevjem obraščena, in vsled tega se človek zelo moti pri daljavah. Griči so na vznožji samo s travo obraščeni, na vrhu pa ležé velike skale, za katerimi se lahko dva moža skrijeta. Boerci nimajo nikakega trena, jedila vzame vsakdo toliko s sabo, da ga imajo za nekaj tednov zadosti, obstoji pa ta hrana iz koruzine moke in iz na solncu sušenega mesa „biltong“. Vse to pa imajo v torbah na konju.

Lahko je toraj uvideti, da se zamorejo Boerci zelo hitro pomikati, kamor se jim ljubi, ker jim manjka onega trena, ki je „že dosti bitk zgubil, a še ne jedne dobil“. V boju je vsak Boerec več ali manj samostojen, in ravna, kakor se mu najbolje zdi. Višji poveljniki so samo v to svrhu, da pravočasno ljudstvo o vojni obvestijo, in da mu nakažejo glavne črte pomikanja. Ta taktika, katero sem ravnokar opisal, naredila je Boerce močne in ona je, katera je že večkrat provzročila pravo paniko med sovražniki. Tako je bilo pri Amajubi leta 1881., in tako je bilo pri Doornkopu leta 1886. Angleži so bili obkoljeni najedenkrat od vseh strani, vse njih streljanje je bilo zaman, kajti vedeli niso, od kod prihajajo kroglice, pri Boercih je sledil strel za strelom, in pri Angležih je padal mož za možem.

Topničarstvo je organiziral avstrijski stotnik Spořil popolnoma po avstrijskem vzgledu, celo obleka je zelo podobna avstrijski. Sedaj imajo 16 baterij, ki pa imajo različne topove. Nekatero baterije so dobile topove od francoske tvrdke Schneider v Creuzotu, druge zopet od Kruppa. Končno je tudi nekaj baterij oboroženih z Maximovimi mitrailleurami, ki so baje zelo pripravne za te dežele. O vrednosti transvaalskega topničarstva nisem imel prilike se prepričati; vendar pa po sodbah drugih nimam prepričanja, da je nekaj posebnega, kajti ne jeden častnikov ni služil kot tak v Evropi; tudi do sedaj topničarstvo ni imelo prilike se pokazati, kajti pri Doornkopu so prepozno prišli.

V Oranje-Vrijstaatu je topničarstvo od nemškega častnika organizirano, in tam so tudi vsi častniki skoraj Nemci. Slišim, da je tam topničarstvo izvrstno.

Razun poljskih baterij ima Transvaal tudi še oddelek topničarstva na fortih okoli Pretorije in oddelek poljskih brzojavcev. Fortov okoli Pretorije je 4, 3 so sezidali nemški inženjerji in jednega francoski. Forti so sicer stali ogromno veliko denarja, a vendar niso posebno veliko vredni, kajti

preblizu so mesta, tako da ga je mogoče bombardirati, ne da bi bili forti sovražniku nadležni. Sploh pa je mnenje, da fortov okoli Pretorije ni treba, kajti ako pride sovražnik enkrat do Pretorije, potem je itak že vse izgubljeno, kajti manjka glavnega faktorja, namreč ljudij, ki bi bili v stanu Pretorijo braniti. Boerec se namreč nikoli ne bo vsedel v kakšen fort.

Končno naj še izračunam, na koliko mož imajo Boerci v slučaju vojske računati. Najprej moram omeniti, da je po zadnjih poročilih Oranje-Vrijstaat solidaren s Transvaalom v slučaju vojske z Angleži. Kako se bo kapska kolonija držala v slučaju vojne, je že iz tega razvidno, da je prvi minister Kapa pred kratkim še pripustil, da se je uvažalo orožje v Transvaal skozi Kap. Ako Angleži mislijo, da jim bodo Boerci v Kapu pomagali, se zelo motijo, nasprotno smo pa tukaj prepričani, da bodo Boerci iz Kapa Transvaalu pomagali. Istotako je tudi v Natalu.

V Transvaalu je toraj oboroženih državljanov 30.000, Oranje-Vrijstaat 25.000, v Kapu 60.000, v Natalu 5000, skupaj 120.000 mož.

Razun tega se je tukaj še ustanovil prostovoljni nemški kor, ki šteje okoli 6000 mož in holandski kor, ki šteje 3000 mož. Bilo bi toraj vsega skupaj okoli 130.000 mož, dobro vajenih orožja in odločnih braniti se do zadnje kapljice krvi. Kolikor se zve od Angležev, je sedaj okoli 10.000 mož v južni Afriki, 10.000 naj jih pride iz Indije in 30.000 iz Anglije. Nočem se tukaj baviti z vrednostjo angleških vojakov, od katerih je znano, da so najslabši v Evropi, ne vzamem ozira na to, da Angležem ne bo prišlo podnebje, posebno v sedanjem toplem in deževnem času, primerjam naj samo števila in naj vprašam: Ali bodo zadostovali?

Končam naj pa z besedami, ki jih je pred nekaj dnevi prineslo holandsko glasilo „Volksstem“; če se vname boj, ne bodo šli niti Chamberlain niti Salisbury, niti

LISTEK.

„Smiljana“.

(Opera u četiri čina. U duhu narodne glasbe glasbo-tvorio F. S. Vilhar. Spjevao Milan Kreković.)

II.

Koncem III. dejanja je videla Marta, kako se je Smiljana za zlato verižico prodala Marku, dasi je prisegla Nikoli zvestobo do smrti. Marta se veselila, da bo mogla pri kolu zabavati soplesalke z zanimivo novico. Tu pride Marica in Božo, ki gresta z drugim ljudstvom v cerkev. Tema pové natanko vse, kako se je vršilo Smiljanino izdajstvo.

Marica pa neče tega verjeti, ali Božo jej odgovori, da je pač mogoče, ker „zle so sedaj v nas devotke, zavrgle so stid in poštenje, s svilo se bahajo, da zakrijejo nagoto duše!“

Ljudstvo je odšlo mej tem v cerkev. Tedaj prihiti tudi Smiljana vsa zbegana in in hoče mimo Boža in Marice naravnost k maši. Marica pa jo ustavi in hoče zvedeti od nje, je li res, kar je ravnokar slišala. Smiljana priseže, da je dala Marku verižico nazaj. No, lagala je! Izdala ni samo Nikole — sedaj je, „kako Juda izda spasa“, izdala tudi Boga; — s tem je njena dramatična krivda dovršena. To uvidi sama in v obupnem samospjevu izrazi željo, da

bi umrla: „črna zemlja, počí, zini, požri me mladenko!“ Tu pride Nikola, priskoči in jej od zadaj z rokama zatise oči. Smiljana misli, da je Marko in zakliče: „Marko, Marko!“ Nikola ostrmi in zahteva pojasnila, ali ona se mu laže, — pravi, da se je bila Markota ubranila. Nikola pa ji očita, da laže

Tu sledi glavni motiv, katerega je skladatelj porabil v overturi: „S Bogom srečo, s Bogom, nado o!“

Krvavo se hoče Nikola maščevati nad Markom ...

Od maše se vrača ljudstvo in najde Smiljano in Nikolo pred cerkvijo. Marica priskoči skoro jokaje k Nikoli, ki je pripravljen za odhod k vojakom, ker je žalostna, da jih zapusti. Ta prizor vporabi intrigantna Marta in reče: „Ubogi Nikola! Ta plače, a ta (Smiljana) ni da trené!“ Pridejo še drugi vojaški novinci, pojo in zapelejo kolo, med katerim tudi pevajo. Vsi plešejo, le Nikola in Smiljana sedita. Marta se roga Nikoli in mu pove, da je Smiljano obdaril z zlato Marko. Ko Nikola to sliši skoči kot razjarjen ris med plesalce, zgrabi Marto in pravi: „Dokaži to!“ Marta priskoči k Smiljani, potolče jej na nedra in ji iztrga ondi skrito verižico — djerdan, češ: „Zvoni, izdajniško zlato!“

„Končano je“, vzdihne Smiljana, a Nikola kažóč jej verižico vsklikne: „Zmija! za to si se prodala? Drhtiš — ali ne boj

se! Z žensko krvjo si ni umazal še nikdar junaških rok junak. Pojdi mi izpred očí, nesramnica!“

In vrže jej verižico pred noge.

Iz množice v ospredje stopi Marko. Nikola ga zgrabi in ga hoče ustreliti, a Marica priskoči in vdari Nikolo po roki, tako da se sproži strel v zrak — Marko se mu izvije in hoče Nikolo s palico naskočiti — a množica mu to zabrani, ter ga odpelje. Božo pripelje Smiljano pred Nikolo, da ga prosi za odpusčenje. Odpusti jej ali videti je noče več. Obupana Smiljana se vrže zato v bližnji propad. Ljudstvo poklekne in poje v sedmeroglasnem mešanem zboru z odgovarjajočim čveterospvov (Nikole, Marte, Marice in Božota) opero zaključujoči zbor: „Majka božja, ti se smiluj“, to isto molitev, katero je v 3 dejanju pela Smiljana sama.

O pesniški vrednosti libreta „Smiljane“ bi se kateri naših literarnih kritikov ne izrekel posebno pohvalno. Vender ne gre soditi libretov s strogo pesniškega stališča.

Glasbenik sodi lit reto bolj s stalščica, glasbotvorjenja in ga ceni toliko više, kolikor bolj ima dramatično, kratko, a jedrnatno besedilo, situaciji primerne, kolikor možno menja-joče se zanimive prizore, ki mu nudijo priliko, da razvrsti in spravi v pravilno ali dobro glasbeno sliko, v odstavke, v dejanje njega posamezne dele: recitativo secco,

obligato, arije, solo, duet, tercet i. t. d. do ensemble prizorov.

„Es ist ein Irrthum — piše Lobe — in die Operngesänge eine hohe Poesie der Sprache, Bilder, Vergleiche u. s. w. legen zu wollen ... in dalje: Was in dem Kunstwerke nicht bemerkt wird, und nicht zur Wirkung kommt, ist unnütz und oft hinderlich. Unter die unnützen und oft hinderlichen Dinge in der Oper gehört auch der Reim. Die Alliteration (Stabreim) bietet gesungliche Vortheile — ist durch Rich-Wagner in die deutsche Oper eingeführt bisher aber wenig nachgeahmt worden.“ (Lehrbuch der Musik. Composition der Oper von I. C. Lobe — Leipzig.)

Libreto „Smiljane“ ni slab in nudi skladatelju v precej dobri obliki priliko, da vporabi različna glasbena sredstva, s katerimi doseže, ako so na mestu, s tem zaželjeni uspeh in pripomore tudi manj dobrim odstavkom libreto do veljave. Gotovo je tudi v tem libretu kaj tacega, ki računi le na efekt, in bi se lahko izpustilo, ne da bi trpelo dejanje samo na sebi, ali to nahajamo v operah sploh, in jim je v okrasek, ako je lepo vpleteno, in se ne protivi zdravemu razumu. Libreto pa mora biti ne samo na to stran za glasbenika pripraven, marveč tudi zanimive vsebine. Kolikor bolj originalen je libreto po vsebini, in kolikor bolj dramatično v posamezne prizore razdeljena snov, tem boljši je uspeh.

Rhodes na bojišče in tudi onih voditeljev Uitlandcev, ki so sedaj tako hrabro pobegli iz Transvaala, ne bo videti; na bojišče pa bo šlo 6 sinov predsednika in nad 50 njegovih vnukov; in sledil jim bo podpredsednik, general Joubert sam s 7 svojih sinov; in tako vsi drugi visoki in nizki činovniki vlade, da s svojo krvjo ohranijo narodu domovino!"

Egon Mosche.

V Ljubljani, 10. oktobra. K položaju.

„Wiener Ztg.“ tudi včeraj še ni objavila nobenega odloka nove vlade glede jezikovnih naredeb. Baje se preklicajo naredbi dan pred sestankom državnega zbora, t. j. 17. t. m. „Reichswehr“ poroča, da grof Clary nikakor ni zahteval, da se naj dr. Ferjančič ne voli več podpredsednikom, češ, da ga levica ne mara. Kakor se v parlamentarnih krogih govori, — piše „Reichswehr“ — je dejal grof Clary drju. Ferjančiču samo to, da vlada na leviči proti njemu radi dogodkov v Celju velika napetost in razdraženost; glede predsednika drja. pl. Fuchsa je grof Clary naglašal, da ustajajo proti Fuchsu sicer posamezni pomisleki, ker je bil člen prejšnjega predsedstva, a da je radi svojega simpatičnega in koncilijantnega značaja tudi na leviči precej priljubljen. Grof Clary je poročal torej samo o nazorih levice, izražal pa ni nobene svoje želje. Tako „Reichswehr“. — Značilno piše o tej točki „Vaterland“, ki hoče drja. Ferjančiča — kakor kaže že oni zloglasni dopis o Celju — vsekakor pokopati. „Vaterland“ trdi namreč, da ima vse pisarjenje o drju. Ferjančiču samo ta spletkarski namen, da bi pomagali Ferjančiču obesiti se na suknjo Fuchsa ter tako dokopati se na prejšnje mesto. S takimi sleparijami pa se položaj desnice nikakor ne olajša! Tako piše nesramni „Vaterland“. — „Politik“ pa pravi: Kar se tiče vprašanja predsedstva državnega zbora, mislimo, da je najboljša taktika ta, ako prepusti grof Clary strankam državnega zbora, da se dogovoré same med seboj v tem internem vprašanju. — Vodstvo štajerske nemške narodne stranke je sklenilo, da naj se nadaljuje najstojša opozicija proti vladi, kateri Nemci nikakor ne morejo zaupati. Onemogočiti je pred vsem volitve delegacij ter delati obstrukcijo dotlej, da se s prestolnim nagovorom avstrijskemu nemštvu zjamči, da je nemščina državni jezik, ter da se § 14. ne bode rabil nikdar več proti ustavnim pravicam Nemcev. Nemška narodna stranka hoče torej v družbi s Schönererjanci nadaljevati obstrukcijo. Položaj postaja čim dalje zanimivejši!

Razmere v Srbiji

se vzlic temu, da je oblegno stanje za Beligrad in okolico odpravljeno, in da je preki sod svojo nalogo dovršil, nočejo izboljšati. Vlada Milanistov ni nič milejša, finančno gospodarstvo in uprava neizpremenjeno zanikerna, nasilstvo vladnih organov vedno enako. Na papirju vlada Aleksander po ustavi iz l. 1869., v istini pa je gospodar Srbije Milan. Milan upa, da mu bode Pasić pomagal uničiti radikalno stranko, toda Pasić je za radikalce prav tako mrtev, kakor Pera Todorović, ki je bil še l. 1896 pristaš radikalcev, a je danes poleg Milana najbolj sovražen človek v Srbiji. Radikalna stranka je vzlic formalni razpustitvi danes močnejša in organizovanejša kakor kdaj prej, in vse druge stranke so le stranke egoistov. Demoralizacija in korupcija v vseh srbskih stanovih je strašna. Več šol, tudi srednjih, je zaprtih, na visoki šoli manjka več profesorjev, akademija je izgubila glavne svoje učne sile. In vsega je kriv Milan.

Ministrska kriza v Bolgariji.

Med bolgarskim ministrskim predsednikom Grekovim, in tovariši je nastal razkol, čegar posledica je demisijska vsega kabineta. Grekov pojde v Varno h knezu Ferdinandu, da mu izroči demisijo celega ministrstva. Bržčas bode poveril knez sestavo kabineta znova Grekovu. Knez pa bode naročil Grekovu tudi, naj razpusti sobranje, v katerem ima Radoslavov sedaj večino. Razpišejo se potem nove volitve. Po srbskem sistemu se izvrše hkratu na važnih uradnih mestih velike spremembe. Ali je morda vsega tega krivo zadnje knezovo potovanje na Dunaj?

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov, 7. oktobra. Ni moja navada, da bi pisal v javne liste, niti nisem politik, vendar pa zasledujem delovanje in stremljenje domačih časopisov. Niso me presenetili različni pojavi v domači politiki, tek časa jih je prinesel na dan, pač pa me je presenetil najnovejši boj med učiteljstvom samim. Verjeti nisem mogel, da se dobé med učiteljstvom še taki, ki slepo derejo v pogubo. — Kaj je storila klerikalna stranka za učiteljstvo na Kranjskem? — Ničesar. Poglejte vse letnike „Slovenca“ od 80. leta dalje (to je glasilo klerikalne stranke), kolikokrat najdete v njem članek, vrstico ali magari samo stavek, da bi se branilo ali razgovarjalo v njem učiteljstvo? Ni ga! Ali najdete v njem le trohico besedi za učiteljski stan? Ne, ničesar ni. Skoraj v vsakem listu pa se dobi hujskanje, natolcevanje, žuganje, ali pa se še celo imena naravnost imenujejo, z namenom, škodovati. To je krščanska ljubezen tistih, ki vsaki dan Boga v rokah držé. —

No pa klerikalci so se potegnili za poplavljanje plač ubogemu učitelju. O, kaj še! Nikjer niso njih glasila, kaj o tem povedala. Modro se je molčalo, češ, če proderemo mi, pade stvar, če smo pa premagani, pa napišemo nekaj vrstic, med kojimi se bode bralo, da smo proti temu. — Vprašaj katerega učitelja hočeš, vsak ti bo povedal kako afero, ki jo je imel z duhovščino. No, poreče kdo, ste pač učitelji krivi. Le počasi, kdor pozna te ljube duhovne, ve, da se človek zameri, če ob pravem času ne kihne. Takoj Ti postanejo hladni, začno Te črtiti, kmalo je nevihta nad Teboj. Jaz sam, pisec teh vrstic, imel sem radi jedne same nepremišljene besede v pričetku svojega stanu od strani duhovščine toliko nasprotnikov, da bi človek ne veroval. Hoteli so mi uničiti eksistenco; a naklepi so se jim ponesrečili. Trpel sem za to več let, in gotovo še sedaj niso izbrisane vse črne pike. To je krščanska ljubezen, gospoda! (Da bi to afero pojasnil, trebalo bi celo knjigo popisati). Seveda če učitelj na katoliški podlagi sedi, (smešno, drugi smo pa gotovo kake druge vere) temu se ni bati ničesar. Tak učitelj je vzor, čist kakor solnce, če se tudi valja v blatu nemoralnosti. Tudi v tem vem za slučaj. In kar je še najhujše, tudi brezveren učitelj (pravi pravcati ateist) je lahko na katoliški podlagi pravo solnce, ki se oživilja. Spomin imam dober, zato prav odkrito povem, da poznam učitelja, ko je seveda prava luč na oltarju klerikalizma. Ta me je učil ali bolje hotel zapeljati v brezverstvo. Mej drugim mi je tudi dokazoval, da je imela gotova svetopisemska oseba devet otrok. . . Gospoda klerikalna, kaj ne, to je grozno, ali vendar le res; poznam ga tega katoličana in v vaši sredini stoji, ali sedi prav na pristni katoliški podlagi. Gšeft je gšeft! To je tedaj nekaj. — Sedaj pa, čemu so se klicali gosp. učitelji na duhovne vaje? Odgovarjam: Če so se poklicali samo z namenom, da bi opravili prav mirno in dostojno svojo pobožnost, bil je to lep namen. Vse hvale vredna vnema in skrb od gotove strani, ali zakaj se ne kličejo sodniki, oficirji, trgovci? — Ali jaz sem družega mišljenja, ki je pa gotovo jedino pravo. Hočem stvar razložiti: Jaz sem odločno veren katoličan, ki rad s pravo vneto spolnjam cerkvene dolžnosti. Pripomnim, da sem ohranil vero po svojih ljubih stariših. Če bi pa hotel vero dobiti od naših duhovnov, ne imel bi jo več trohe. Slišal nisem prave božje besede, pač pa veliko zmerjanja in psovanja raz leco. Videl sem le malo vzornih in za svetost vnetih, pač pa veliko slabih duhovnov. Čul sem strastne politične govore, čul mnogo slabega; O Kriste! Kje pa je ona krščanska ljubezen, kje ponižnost, kje one čednosti, ki jih je priporočal in učil Bog sam! Videl sem lakomnost, čutil zatiranje na sebi samem, videl sem vso podlost na tistih, ki bi morali biti vzori morale in svetosti ter krepostnega življenja. — K stvari tedaj. Bili so povabljeni v semenišče. Čemu? Mari se je skrb za duše učiteljev res tako prirastla v srcih naših klerikov? Dvomim, ker nimajo niti toliko ljubezni, da bi jim vitalne potrebe privoščili. Sicer je duša več, kakor telo. Morebiti pa so bili povabljeni radi tega, da se naučé svetih resnic, da se nauče krščansko živeti. Zopet dvomim, gotovo imajo gosp. učitelji toliko krščanske nauke, kakor uradniki.

Bolj potrebni bi bili povabila v tem oziru oni nesrečni prebivalci naše dežele, ki nimajo prilike šole obiskovati, da bi se naučili potrebnih resnic sv. vere. — Gori dva omenjena vzroka tedaj ne veljata. Kaj pa dalje? Sklepali so menda, učiteljski stan je svet, gojiti mlado deco je vzvišena naloga, zato pa morajo biti tudi učitelji vzvišenih misli. To bi bilo lepo, le žal, da ste sedaj gospodje kleriki skoraj nesposobni za vzvišene misli, jaz vsaj ne vem, če bi se mogel vaših idej privaditi. Vzroka pravega, brez družih namenov, tedaj ni bilo za tiste duhovne vaje. Upam, da vsak g. učitelj je toliko krščanski, da spolnuje svoje cerkvene dolžnosti. Opravi pa to lahko brez stroškov doma, ravno tako ali še bolje, kakor v semenišču. Ali naj se gre človek s svojo pobožnostjo bahat v Ljubljano? Farizejstvo! — Ti pa, kadar moliš, pojdi v svoj hram. . . Kaj ne gospoda? Seveda, kdor se ne pridruži in bije na prsi, da je učitelj na katoliški podlagi, ta je v vaših kalnih in od starosti otemnelih očeh pravi lucifer. Oh le tako dalje! — O Kriste, usmili se nas! — Sovraštvo do učiteljstva privrelo vam je že do vrhunca. „Domoljub“ šte. 19. kar sika liki gad na učiteljstvo. Vzemite vi 30teri v roke ta list in preišljajte ga in drugi tudi! Je li to krščansko? Vi Kristovi namestniki, vi veste, da ste iz hudobije tako pisali, a greh vam ni. Sram vas bodi, da se hočete tako maščevati! Vi veste predobro, da naš kmet šole ne ljubi tako, kakor drugje, ker ni še povsem udomačen; veste pa tudi dobro, da taki članki delujejo, kakor alkohol — in vi, vi Kristovi namestniki, vi to delate, ko vendar veste, da je hujskati nekrščansko. Ne, ne! Vas boli, roko na srce, vas boli, ker je učiteljski stan samostojen, vas boli, ker ima mnogo učitelj več ugleda kakor duhovnik. Vas boli, ker niso učitelji več hlapi, vas boli še mnogo, mnogo, vas boli, da učitelj tudi misli.

Gospoda, nehajte, drugače se bode poskrbelo, da bode tisti zavedni kmet (kakor ga vi imenujete, saj je seveda bolj zaveden kakor učiteljstvo, to se iz „Slovenca“ lahko povzame) postal res zaveden.

Poznam učitelja, ki je v fari zatiral „Rodoljuba“, samo zato, da vsled člankov, ki so bili naperjeni proti duhovščini, ljudje duhovne ne sovražijo. Zatrli je vse „Rodoljube“, dasi je sam pravi narodnjak.

Pa taki koraki se ne bodo delali več, ako bodete vi tako pisali. Tudi mi bomo naročili liste, liste, ki vas bodo topli; saj tudi mi znamo pisati in misliti, če nam tudi kak domišljav blagoslovljenec očita, da misliti ne znamo. Dosti. Gosp. učitelji, strnimo se v falango.

Dosti nas je, v vsaki fari smo.

Če gospodje kleriki hočejo, pa začnimo makari na življenje in na smrt. — V miru bi lahko živeli, da nosite v svojih srcih vsaj trohico krščanske ljubezni, trohico onih nauk, ki jih je učil Bog sam. — A ker nečete, pa bodi boj!

Učitelj-katoličan brez farizejstva.

Naše barje.

(Dalje.)

Jez v Vodmatu se je zopet iz podrtij dvignil, istotako v Hrušici, če je tudi bil z 24.000 gl. odkupljen. Po 18letni borbi barjanov z ljubljansko tehniko moral se je leta 1895. podreti. Taista stranka, ki je imela preslepljenega barjana na svoji strani, da je z njegovo pomočjo strmoglavila blage namene cesarjevega in dvornega stavbenega vodstva, provzročila je, da pritožbam interesovanih posestnikov nikdo nič verjel ni, kmet naj bo tlačén, da le industrija dobro izhaja. Leta 1816 bi se bilo s 700.000 gl. močvirje temeljito osušilo, ker bi se vsi jezovi s fužinskim podrtji, in Ljubljana poglobila, da bi se po strugi vode s potoma odtekale. Cesarski graben naj bi se bil pa v prvotnem stanu pustil. Ta svota zdela se je za povzdigo kmetijstva v okolici ljubljanski prevelika, saj se je ugovarjalo, da vse barje toliko vredno ni, kakor se to tudi dandanes godi, da se ugovarja z izmišljotami, da barijska ravnina ni vredna denarja, kateri je v zboljšanje namenjen. Seveda ti večaki ne pomislijo, da svet samo umno obdelovanje v ceni povišuje, da še tako dobra zemlja v kaluži nikake vrednosti nima.

Vsled zopetnih pritožb dovolilo je ministrstvo, da se leta 1880 zopet prično posvetovanja o povečanju strmece v obeh

odtokih cesarskega grabna in Ljubljani. Dognalo se je toliko, da je močvirski odbor načrt po izvedencih sestavil, s katerim bi se velika voda za 2 metra potisnila.

Inženir Ivan Podhagsky je izdelal leta 1891. načrt za uravnavo obojih odtokov za Ljubljano in cesarski graben. Ta načrt ni bil raben zaradi raznih pomanjkljivosti posebno, ker se je v projektu izročila glavna naloga cesarskemu grabnu in ker se je iz vseh potez videlo, da tega projekta glavna naloga ni bila toliko osuševanje barja, kakor odstranitev jezov pod mestom. Ministrstvo je zaukazalo, naj Podhagsky sestavi drug načrt in to na podatkih c. kr. stavbenega urada ministrstva notranjih del. Po tem bi Ljubljana v mestu o povodnji požirala 260 m³ cesarski graben pa 210 m³ v eni sekundi.

Leta 1882. bil je tudi ta alternativni načrt izdelan in od c. kr. poljedelstvenega ministrstva potrjen. Stroški za odtok ali požiralnika za ureditev cesarskega grabna in Ljubljane od iztoka Malega grabna do Fužin znašajo okroglo svoto 1.378.600 gl., od teh stroškov pripade Ljubljani 973.600 gl., cesarskemu grabnu 405.000 gl. Do leta 1889 vršile so se obravnave od kod denar vzeti, in po katerem načrtu naj bi se delalo, pri tem se je predlagal tretji načrt, po katerem naj bi se stroški s tem zmanjšali, ker bi po tem načrtu le 400 m³ ne 470 m³ Ljubljana in cesarski graben odpeljavala. Ta načrt je bil pokopan, ko je beli dan zagledal, ker že o sedanjih povodnjih oteka veliko več vode v sekundi skozi mesto in skozi cesarski graben.

Leta 1889 je deželni zbor sklenil zaželeno postaviti, da se delo za osuševanje prične in da spada prispevka na državo 50%, na deželo 12%, na barjane 38%, na mesto 10%. Postava se je nepotrjena vrnila s dostavkom, da je treba prej, ko se ta sklepa, da se v tej zadevi vodopravne obravnave zvrše, da se vidi, kaj bodo hišni posestniki in tovarnarji pod mestom k temu rekli. Vlada kranjska je pozno koncem leta 1891 ta odlok močvirskemu odboru naznanila. Vodopravne obravnave so se pričele šele leta 1893, končane so pa bile leta 1897! Zanimivo je, da so te obravnave dvema uradnikoma modro polje prinesle, zakaj, vsakdo vé. Kakor prej, tako je c. kr. deželna vlada tudi zdaj najbolj spretnega tehnika k tem za Kranjsko velevažnim obravam poslala.

Proti odredbi zadnje instance ministrstva sta vložila močvirski odbor kakor tudi grajščina Fužine ugovor na c. kr. najvišje sodišče. Načrt se pa sprehaja mej Dunajem in Ljubljano.

Kaj bo, se danes še nič gotovega povedati ne more, pravijo da — denarja ni. (Konec prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 10. oktobra.

— „Slovenec“ in izdajalski dopis v „Vaterlandu“. V sobotni svoji notici je „Slovenec“ izjavil, da nista ne on in njegova stranka v nobeni zvezi s tistim dopisom v „Vaterlandu“, s katerim se je storilo narodno veleizdajstvo, in da se „Slovenec“ ne strinja s tistim dopisom. Koliko je vredno to slovesno zatrjevanje časti vrednega „Slovenca“, zato imamo klasičen dokaz. Znano je, da je ljubljanski župan g. Hribar v seji obč. sveta dne 19. septembra dal krepkega izraza silnemu ogorčenju, ki ga je po vsem Slovenskem obudil dopis v „Vaterlandu“, in da je v tistem govoru po zasluženju ožigosal „Vaterlandovega“ dopisnika kot kukavico. Kaj je storil „Slovenec“ takrat? Zamolčal je popolnoma ta važni, sestavni del županovega govora. Vse drugo, kar je župan v dotičnem govoru povedal, je „Slovenec“ rekapituliral, samo o kukavici in o dopisu v „Vaterlandu“ ni črnil besedice, samo o tem je molčal kakor grob. Če bi „Slovenec“ in njegova stranka ne bila v nobeni zvezi z onim dopisom v „Vaterlandu“, bi bil „Slovenec“ gotovo tudi tozadevni odstavek županovega govora priobčil ali ga vsaj omenil. Toda tega ni storil, dasi bi bil s tem lahko dokazal, da vsaj „Slovenec“ „Vaterlandovega“ dopisa ne odobrava. Prav iz tega, da je ta odstavek županovega govora popolnoma zamolčal in ga skušal prikriti svojemu občinstvu, izhaja z vso jasnostjo, da „Slovenec“ sam odobrava dopis v „Vaterlandu“,

da izhaja ta dopis iz klerikalne stranke, in da sobotna izjava „Slovenčeva“ ni drugega ko pesek v oči!

— **Gertscher predsednik tržaškemu nadsodišču?** Poroča se, da bi imel znani nekdanji predsednik celjskega okrožnega sodišča, dr. Gertscher, zasedati predsedstvo tržaškemu nadsodišču. Ako se to uresniči, udarec bode krut v lice Slovanov v Primorji in Istri, katerim je Gertscher hud nasprotnik v političnih in jezikovnih stvareh. Ko so svoje dni Italijani v Piranu slovanski napis na sodišču siloma odpravili in — čudno demonstrirali, izrekel jim je mestni odbor v Celji, kjer je Gertscher tedaj predsedoval sodišču, svoje sočutje, kar je povzročilo glasen upor Slovencev. Ko je Gertscher potem slavil svojo odhodenico, rekel je nemškemu Celjanom v slovo: „dass Sie nichts thun, was Sie nicht thun sollen.“ Temu gospodu naj bi Slovani zapupali?!

— **Učitelji — pozor!** Iz učiteljskih krogov se nam piše: Klerikalnega zmaja so spustili z verige. V prihodnjih dneh bo divjal v družbi podivjanih farizejskih hlapcev od sela do sela ter vohal in stikal za Vami, svobodno mislečimi učitelji. Njihovo orožje bo pobožna laž, obrekovanje, hujskanje in farizejsko zavijanje resnice. Kot sove za svojim plenom, prežali bodo v Vaše službovanje, vtikali svoje dolge sumljive nosove tudi v Vaše zasebno in tiho družinsko življenje. V teh hudih dneh ohranite mirno kri, postopajte taktno, bodite celi možje v šoli in zunaj šole, da Vam nihče ne more blizu. Ostanite zvesti svojemu prepričanju, ne ustrašite se nikogar in povejte resnico vsakemu v brk. O preganjanju od strani nahujskanih tolpe zbirajte material, da si poiščemo zadoščenja ter prosimo naše šolske oblastnike, da čuvajo nas in naš ugled!

— **Iz Dolenje Tribuše.** Udano podpisanca naprosita slavno uredništvo, da objavi imena onih gospodov učiteljev, kateri so se udeležili duhovnih vaj. Poznati je treba take — može. — S spoštovanjem Josip Rakovšek, učitelj; Ivan Trebše, učitelj.

— **Sin celjskega župana Stigerja obsojen.** Iz Celja, 9. t. m., smo dobili to-le poročilo: Danes se je končala pred sodnijskim tajnikom Erhatičem kazenska razprava zoper sina župana Stigerja, ker je večkrat opoludne ob godbi v mestnem parku slovenskim damam zasramujoče žvižgal, namreč gospej dr. Dečko, gospej dr. Karlovšek, gospicam Zimniakovim in damam notarja Baša, ter enkrat celo, ko so vsled žaljivega žvižganja čez brv v mesto odhajale, v družbi drugih za njimi kričal: „Abzug, pereat, hinaus, marsch itd.“ Ob sodba nalaga mlademu Stigerju 30 gld. globe. Znamenito pri razpravi je bilo, da je sin našega župana na sodnikovo vprašanje izjavil, da je videl že v tem samem in edinem, da so žaljene dame Slovenke, čisto dostipoveda, izžvižgavati jih iz parka. Obtožencev zagovornik in stric, dr. Schurbi pa je v svojem zagovoru razvijal, da bi on, dr. Schurbi, ako bi bil Slovenec, v onih dneh (po bivanju Čehov v Celji) si ne bil upal iti v park. Tukaj je torej zrel mestni odbornik in svak župana Stigerja javno potrdil, da Slovenci opoludne na najbolj obhojenih javnih prostorih in potih celjskega mesta niso varni. Županov sin je prepričan, da ima pravico zasramovati slovenske dame zato, ker so Slovenke, županov svak pa izpoveduje, da so njegovi pripadniki taki, da bi on kot mož slovenski ne imel poguma iti med nje. In ljudje takega mišljenja in prepričanja imajo v rokah celjsko policijo! — 11. avgusta, ko se je Celju iz Gradca zagrozilo, da se razpusti mestni občinski odbor, ako ne nastopi nemudoma mir in red v Celji, videli smo posebno dr. Schurbija pogajati se z znanimi razgrajaci, med katere iti bi dr. Schurbi kot Slovenec ne imel poguma in — nastopil je mir! Dva dni pozneje zopet izžvižgava županov sin Slovenke v parku, samo ker so Slovenke. Kar mačka rodi, ...

— **Praznuj nedelje in praznike.** Piše se nam: Bil sem včeraj dne 8. t. m. v Radovljici. Kot dober kristijan sem šel v cerkev. Pri propovedi je g. dekan naprosil ljudstvo, naj bi šlo opeko nosit za župnišče in to v nedeljo, na Gospodov dan. Ali ni to čudno? Mi, kar nas prisega na

„Slov. Narod“, in katere proglašajo za brezverce, praznujemo nedelje!

— **5 dni zapora za „Tukaj“.** Pri kontrolnem shodu v Gor. Logatcu dobil je g. Karol Puppis iz Gor. Logatca pet dnij zapora, ker se je oglasil mesto s „Hier“ s slovenskim „Tukaj“.

— **Iz Šmartna na Pakl se nam poroča:** Naš kaplan Doberšek je bil slično kakor rečiški kaplan M. Zorko nenadoma premeščen, ravno v času, ko je nameraval srednjo Savinjsko dolino osrečiti s prepotrebno konsumno štacuno. Skoraj bi rekli, da je kranjski boj proti konsumnim društvom gotovim krogom v Mariboru pokazal, kam bi zašli, če se ta boj zaneti tudi na Štajerskem.

— **Konsumno društvo na Rečici ob Savinji.** Dete prenapetega slovenskega kaplana naročilo je večje število oglednic od firme Weiss & Dreyfuss na Dunaju. To je seveda domača ali slovanska ali vsaj kristijanska? Kaj še! Nemška je in židovska! Na oglednicah bo v lepih barvah naslikana hiša štev. 51., potem načelnik in uslužbenici!

— **Slovensko gledališče.** Danes se vprizori prva izvirna drama v tekoči sezoni, Jos. Stritarjeva igra v štirih dejanjih „Logarjevi“. Dejanje je zajeto iz slovenskih kmetijskih — menda laščanskih — in dunajskih velikošolskih krogov. Glavna vloga je v rokah g. rež. Inemanna.

— **Koncert v „Narodnem domu“.** V nedeljo zvečer po velezanimivih dirki je bil v Sokolovi dvorani v „Narodnem domu“ koncert, katerega se je poleg kolesarjev udeležilo tudi jako mnogo narodnega občinstva iz vseh krogov. Udeležba je pokazala, koliko simpatij uživajo kolesarji v narodnih krogih. Pri koncertu je novomeška godba marljivo svirala in je zlasti ugajalo, da ni štedila s slova nskimi komadi. Bilo je seveda tudi navdušenih govorov. Podpredsednik kluba „Ljubljana“, g. dr. Jenko je napil raznim društvom, ki so se udeležila dirke, in zbranemu občinstvu, predsednik kluba „Ilirija“ pa je po primernem ogovoru razdelil darila členom tega kluba. Govorili so nadalje gg. Noll, D. Vernik, pl. Oršanič in Gombač. Ves večer je vladala animirana zabava in velika navdušenost.

— **2000 gld. je „Dijaškemu“** podpor-nemu društvu v Pazinu daroval slovenski rodoljub Fran Kalister v Trstu. Slava mu!

— **Dobra letina.** Z Rakeka se nam poroča: Letos je tu jako dobra letina, da se dobe krompirji po 90 dkg. do 1 klg. težki. Kaj tacega ljudje že dolgo ne pomnijo.

— **Posojilnica v Ribnici.** V mesecu septembru t. l. vložilo je 104 strank 18.703 gld. 38 kr., vzdignilo 91 strank 15.575 gld. 31 kr., posojil pa se je izplačalo 22 strankam 10.549 gld. 16 kr. — Promet za mesec september iznaša 50.060 gld. 70½ kr., od 1. januarja do 30. septembra t. l. pa 523.730 gld. 84½ kr.

— **Nesreča.** V nedeljo je padel devetletni učenec Štefan Vadnov pred izlivom Pivke v Postojnsko jamo v silno naraslo vodo. Skoro do mostu segajoča voda je bila prinesla seboj bramorja. Deček ga zagleda in vrže kamenček za njim, v tem pa izgubi ravnotežje ter pade v vodo. Še jedenkrat se se pokazale roke iz vode, potem pa je deček izginil v — jamo. Včeraj so dečka našli v Postojnski jami seveda mrtvega.

— **Podjeten deček** je Karl Herman Grill, 13 let star, šolski učenec v Draždanih. Branje raznih pomorskih dogodeb ga je tako navdušilo, da je sklenil pobeogniti z doma in se podati na morje. Dne 27. sept. je zapustil Draždane in se podal čez Prago in Dunaj v Gradec. Tukaj mu je zmanjkalo denarja za vožnjo in šel je peš naprej. V Ljubljano je prišel še z jedno krono premorjenja. Hotel je iti v Trst, da bi se ukrcal ali manjkalo je drobiža za pot. Polotil se ga je kes in ves skesan je pisal svojim staršem, naj mu pošljejo denarja, da se vrne domov. To je tudi storil, obljubivši, da ne bode več bral vznemirjajočih pomorskih dogodeb.

— **Slepar.** V Ljubljani in v ljubljanski okolici klati se neki slepar, ki sprejema naročila na knjigo „Bilz, Naturheilverfahren“ in predplačila. Slepar si je na nepošten način pridobil naročilne listke tvrde Moric Toemel na Dunaju, katerih listkov se sedaj pri slepariji poslužuje. Dosedaj je bilo že

več oseb ogoljufanih. Slepar si prideva ime Ferdinand Bauer, Bernhard Stangel in Ferdinand Stangler, in pravi sam, da je Gračan. Oškodovanci naj bi se zglasili pri varnostnem oblastvu in mu dali podatkov, da bi se prišlo sleparju na sled.

— **Nezgoda.** Pri stavbi v Špitalskih ulicah je včeraj popoludne konj posestnika Valentina Ingliča iz Stepanove vasi vgriznil delavko Lizo Janež v koleno.

— **Na semenj dne 9. oktobra** je bilo prignanih 676 konj in volov, 497 krav in 115 telet, skupaj 1288 glav. Kupčija z voli je bila prav živahna, ker sta bila prišla dva kupca z Morave in sta jih veliko nakupila in dobro plačala. S konji in s kravami je bila kupčija srednja.

— **Razpisane službe.** Pri c. kr. okrožnem sodišču v Novem mestu mesto kanclijskega predstojnika. Prošnje z dokazom popolnega znanja slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi do 24. oktobra t. l. prezidiju ces. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu. — Na trirazrednici v Dragatušu mesto nadučitelja, definitivno ali provizorično. Prošnje do 20. oktobra t. l. c. kr. okr. šolskemu svetu v Črnomlju. — Na jednorazrednici v Božakovem mestu učitelja-voditelja, definitivno ali provizorično. Prošnje do 15. oktobra t. l. c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Črnomlju.

* **Čemu so cerkve tudi dobre.** V „Leip. Neueste Nachrichten“ se neki „katolik“ jezi, da zahaja v draždansko katoliško dvorno cerkev toliko slaboočlečenih delavcev poljskega in češkega rodu, da se morajo „odlični pobožnjaki“ te cerkve ogibati. Včasih ni bilo tako. Včasih je napravljala namreč „krasota religioznih ceremonij in eleganca vernikov, zlasti dam, impo-nujoč v tisk“. Danes je to drugače. „Mesto elegancije povsod zoperno beraštvo“. Včasih je stala „cela vojska“ najfinjših gospodov pred cerkvijo, ki so občudovali pobožne krasotice najboljših krogov. Danes pa se zbirajo pred cerkvijo delavci in delavke, elegantno občinstvo pa beži takoj domov. Obleka delavcev je namreč strašna; te kričeče barve naravnost žalijo oči. Zato pa se ogiblje elegantno občinstvo cerkve in okolice!, kajti s „privandranimi“ delavci noče biti nihče v dotiki. Tako piše katolik. Radi slovenskih delavcev in delavk je torej izginila draždanska „inteligenca“ iz dvorne cerkve, kjer so se vršili včasih tako imenitni sestanki, kjer je bila razstava toalet, in kjer se je dvorilo lepemu ženskemu telesu. In „katolik“ plaka!

* **„Janus“,** vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaji. Nj. eks. g. nadoskrbnik Ivan pl. Chlumecky je sklical sporazumno z vodstvenim svetovalstvom izvanredni občni občni zbor na ponedeljek, dne 6. novembra 1899. ob 10. uri dopoldne, v koncertno dvorano etablissementa Ronacher, vhod I., Schellinggasse št. 4; na dnevnem redu so vsi predlogi, ki so jih stavili nekateri društveniki, kateri zahtevajo, da se statut spremeni.

* **„Hamlet“ — ženska uloga.** Te dni bo gostovala v Karlovem gledišču slavna francoska tragedinja Sara Bernhardt v „Hamletu“, — in istodobno tudi slavljena Adela Sandrock v isti ulogi v Raimundovem gledišču. Imenovani igralki se lotita uloge princa Hamleta. Uloga princa Hamleta ima morda v svojem pasivnem značaju marsikaj ženskega, a da bi Shakespeareovi drami podali glavnega moškega junaka ženski, zdi se mi vsekakor greh proti umetnosti. Senzacijo naj vzbujata, a za to je Shakespeare vender predober! Ben Akiba pa je s svojim znanim izrekom „Nič novega pod solncem“ pogodil tudi glede ženskih predstavljalk Hamleta. Čudno, da jih je baš ta vloga, o kateri je rekel Goethe, da se je naj lotijo le najizbornejši igralci — imela zanje toliko privlačne sile. Kakor spominjajo listi povodom najnovejšega eksperimenta, je gostovala 1869 Italijanka Felic. Vestvali v Nemčiji kot Hamlet z velikim uspehom. Leta 1867. ga je igrala Francozinja Judith v Parizu, a ni uspela; 1898 Dudley v Tuluzi. Na Angleškem se je pojavil že 1785 prvi ženski Hamlet: Powell. V Ameriki je nastopila kot Hamlet 1819 Bartley in za njo več posnemalk. G—l.

* **Dve leti v temni kleti zaprta.** Iz Milana poročajo: V vasi Chignolo Po pri Paviji sta se zaljubila pred 2 letoma 30letna hči črevljarja Rossija, Josipina, in

mlad človek iz iste vasi. Kmalu na to pa je Josipina izginila. Govorilo se je, da je dekle zaprto v hiši, in da ne sme na ulico. Strogost očeta se je zdela v očigled 30letne Josipine vsakomur smešna, toda dekletu vendar niso mogli pomagati. In tako ni bilo dekleta dve leti na pregled. Policija pa je te dni preiskala hišo in našla dekleta v temni kleti na borni postelji. Nekdaj bujnocvetoča Josipina je postala okostnica; razen tega pa je malone bebast. Bila je tako slaba, da ni mogla vs tati sama.

Književnost

— **„Die Werttheorie bei Aristoteles und Thomas von Aquino“.** Von Dr. I. Žmavc (Prag). Sonderabdruck aus dem Archiv für Geschichte der Philosophie... herausgegeben von Ludwig Stein. Berlin. Tako se zove učena filozofska razprava, ki jo je spisal naš rojak.

Telefonična in brzojavna poročila.

Celje 10. oktobra. Celjsko drž. pravdnistvo se hoče postaviti pred vsem svetom. To c. kr. državno pravdnistvo hoče tožiti občinski zastop občine celjske okolice in pa celjski okrajni zastop zaradi razžaljenja celjske policije, storjeno s tem, da sta ta dva zastopa zahtevala podržavljenje celjske mestne policije.

Dunaj 10. oktobra. Uradna „Wiener Zeitung“ prijavlja danes cesarjevo lastnoročno pismo, s katerim se zaključuje 15. zasedanje državnega zbora. Pismo je datirano z dne 8. t. m. Jutri priobči „Wiener Zeitung“ cesarski patent, s katerim se skliče državni zbor na dan 18. oktobra.

Dunaj 10. oktobra. Tudi gospodska zbornica imela bo 18. t. m. sejo. Pred sejo se zbere desnica, da namesto grofa Hohenwarta izvoli novega predsednika. Izvoljen bo dosedanji podpredsednik grof Schönborn, če bi ta odklonil, pa knez Alfred Liechtenstein.

Dunaj 10. oktobra. Vodja ministrskega predsedstva je danes nadaljeval svoja posvetovanja z voditelji raznih strank. Danes so bili pri njem slovenski poslanec Berks in poslanci Stürgkh, Grabmayr in Lueger. Povabljen je tudi poslanec Robič.

Dunaj 10. oktobra. „Politik“ in „Narodni Listy“ se bavijo z vprašanjem o volitvi novega predsedništva. „Politik“ meni, da naj se desnica ne razburja, češ, če bodo v predsedništvu samo Nemci, bodo tudi oni imeli skrb, kako vzdrževati red. „Narodni Listy“ zastopajo stališče, da zahtevata čast desnice in interes konstitucionalnega principa, da pridejo v predsedništvo zapupniki desnice, a posebno žalostno bi bilo, če bi se žrtvoval Ferjancič.

Dunaj 10. oktobra. V Tahošu je imel poslanec Iro shod, na katerem je izjavil, da njegova stranka ne odneha od obstrukcije, dokler ne dobi jamstev, da se premeni ves sistem, in da se bo v Avstriji vladalo nemško.

Lvov 10. oktobra. V procesu radi gališke hranilnice je bil danes zaslišan Szczebanowski. Rekel je, da je vse njegove nesreče kriva njegova politična delavnost. Vstop v drž. zbor, v dež. zbor in v delegacijo ga je pokopal, češ, da ni vedel, da kupčija in politika se ne strinjata.

Budimpešta 10. oktobra. Tukajšnji listi beležijo v aristokratskih krogih že dlje časa znano vest, da se hoče nadvojvodinja Štefanija poročiti, in sicer z atašejem pri avstrijskem poslanstvu v Londonu, grofom Elemrom Lonyayem. Nadvojvodinja bi se v tem slučaju odpovedala vsem pravicam, kar jih ima kot člen cesarske rodbine. To se baje že v kratkem officialno razglasi. Nadvojvodinja je z grofom Lonyayem že dlje časa znana ter se je v zadnjih letih opetovano, a v popolnem inkognitu mudila v Londonu in v raznih morskih kopališčih na Angleškem.

Slovinci in Slovenke! Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Darila.

Uredništvu našega lista sopolasili:
Za družbo sv. Cirila in Metoda: Namestnik venca na krsto umrle g. matere g. Juha njegovi prijatelji 8 K. — G. Kljuka v Kamniku nabral v veselji družbi v gostilni pri „Sokolu“ v Kamniku 5 K mej petjem domače pesmice: „Mi pa ostanemo, kakor smo bli, slovenskega srca, slovenske misli“. — Skupaj 13 K. — Živeli vsi darovalci!

Za Prešernov spomenik: Gosp. Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano 30 K; (darovali so: sl. pevski zbor v Št. Vidu 24 K, g. Janko Žirovnik 4 K, g. Viktor Jaklič 2 K.) — Prijatelji g. J. Juha namesto venca na krsto umrle njegove matere 9 K. — Skupaj 39 K. — Živeli vsi darovalci, posebno vrli pevski zbor Št. Viški, ki naj bode v vzgled drugim!

Proti zobobolu in gnjilobi zob
izborna deluje

Melusina ustna in zobna voda

utrudi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust.
Cena 1 steklenici z rabilnim navodom 50 kr.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil.

Po pošti razpošilja se vsak dan dvakrat.

Jedina zaloga (19-41)

lekarna M. Leustek, Ljubljana

Resljeva cesta šte. 1, zraven mesarskega mostu.

Iz uradnega lista:

Izvršilne ali eksekutivne dražbe:

Posedstvo (hiša št. 6 v Gameljnih) kat. obč. Gameljne, cenjeno 630 gld., dne 11. oktobra v Ljubljani.

Zemljišče vlož. št. 611 in 776 kat. obč. Kašelj, cenjeno 1469 gld., dne 14. oktobra v Ljubljani.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 5. oktobra: Jera Ipavec, zasebnica, 57 let, Radečkova cesta št. 11, pljučni edem.

Dne 6. oktobra: Elija Krašovec, pekov sin, 3 mes., Florijanske ulice št. 31, vodenica v glavi.

V otroški bolnici:

Dne 6. oktobra: Alojzij Jovan, delavčev sin, 4¹/₂ mes., oslabiljenje.

Meteorologično poročilo.

Vidna nad morjem 806,2 m. Srednji srčni tlak 736,0 mm.

Oktobar	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vet-ovi	Nebo	Padavina v 24 urah
9.	9. zvečer	745,6	4,2	sr.svzhod	jasno	
10.	7. zjutraj	745,3	-0,5	brezvetr.	megla	
	2. popol.	743,1	10,9	sl. jug	jasno	0,0 mm

Srednja včerajšnja temperatura 5,3°, normala: 11,6°.

Dunajska borza.

dne 10. oktobra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	gld. 20	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	99	10	"
Avstrijska zlata renta	116	75	"
Avstrijska kronna renta 4 ¹ / ₂ %	98	35	"
Ogerska zlata renta 4 ¹ / ₂ %	115	20	"
Ogerska kronna renta 4 ¹ / ₂ %	93	90	"
Avstro-ogerske bančne delnice	900	—	"
Kreditne delnice.	362	75	"
London vista	121	—	"
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59	02 ¹ / ₂	"
20 mark	11	78	"
20 frankov	9	58 ¹ / ₂	"
Italijanski bankovci	44	60	"
C. kr. cekini	5	70	"

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA
MAKS VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3.
Šrečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Potnike in privatne osebe

katere imajo znanja, išče za prevzete naročil
povsod neobhodno potrebnih novih patentiranih predmetov neka nova tovarniška trgovina, katera jamči veliko provizijo, oziroma stalno plačo. — Ponudbe naj se pošiljajo na:
Kilmesch & Co., Praga, 1134/II. 1790-5

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga** do **Trbiča**. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbič, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osonni vlak v Trbič, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopolne osonni vlak v Trbič, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osonni vlak v Trbič, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomst, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzenj, Marijine vare, Heb, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje**. Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga** iz **Trbiča**. Ob 5. uri 46 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Praga, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopolne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Genevo, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Lince, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Lince. — **Proga iz Novega mesta in v Kočevje**. Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik**. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 10. uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih v oktobru. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika**. Ob 6. uri 55 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih v oktobru. (1206)

FRAN OGRIZEK v Planini pri Rakeku

prodaja in odpošilja kot zastopnik neke prve, mnogokrat odlikovane trdke v Istri, izvrstna, naravna, nova

bela in črna vina, muškatelca, šilharja in refoška

po cenah od 16¹/₂ do 20 gld., postavljeno voznine prosto na vsako železniško postajo na Kranjskem in v vsaki množini.

Za pristanost vin se jamči.
Vzorci se sedaj kot mošt še ne morejo dopošiljati, pozneje kot vino pa radovoljno, postatne prosto. (1840-2)

Kulmbaško sladno pivo

pastêrizovano v steklenicah
znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavčič & Lilleg
v Ljubljani, v Prešernovih ulicah.

Razpis službe.

Na podlagi ukaza deželnega odbora
Gradec z dne 7. septembra 1899, št. 35483, je

služba okrožnega zdravnika

za občine: Velenje, Št. Ilj, Št. Janž, Št. Andrej in Škale oddati, z letno plačo po 450 gld., od okrajnega zastopa šostanj pripoznana subvencija pa znaša 200 gld. Prosilci imajo dokazati, da so slovenskega in nemškega jezika zmožni in da vsim v postavi navedenim lastnostim zaostujejo. Prošnje se imajo vlagati do 30. oktobra t. l.

Okrožni odbor Velenje

dne 28. septembra 1899.

(1837-3)

Načelnik: Ježovnik.

Velik postranski zaslužek

si lahko vse osebe, ki imajo mnogo znanja, zagotovijo ob lahkem delu. — Ponudbe pod: C. B. 20
poste restante glavna pošta Dunaj proti potrdilu. (1867)

„JANUS“, vzajemna zavarovalnica na Dunaju.

Razglas.

V smislu §. 27. pravil z dne 1. oktobra 1885 sklical je Nj. ekselencija gospod nadkurator sporazumno z ravnateljskim svetom na dan 6. novembra 1899 ob 10. uri dopoldne v koncertni dvorani pri Ronacherju, vhod I, Schellinggasse št. 4, I. nadstropje, izvanredni občni zbor vzajemno zavarovalne družbe „Janus“ na Dunaju.

Dnevni red:

Sklepanje o raznih preminjavalnih predlogih nekaterih članov k pravilom, sklenjenim v rednem občnem zboru z dne 26. maja 1899 (vključno onih sprememb, katere je visoko c. kr. ministrstvo notranjih zadev z ukazom z dne 12. julija 1899, številka 23.201, odredilo in katere je ravnateljski svet na podlagi mu v zgoraj omenjenem občnem zboru danega pooblastila sprejel).

Po §. 25. pravil z dne 1. oktobra 1885 se smejo udeležiti občnega zbora vsi za glasovanje upravičeni člani, ki se udeležijo osonno ter se legitimujejo z vstopnico. Vstopnice, katere izdaja zbor, se izročajo v zadnjih 14. dneh pred občnim zborom vsakomur, kdor se izkaže, da je član.

Glasovno in akt. vol. pravico ima vsak samoupraven člen moškega spola, pri jurističnih osebah, korporacijah in javnih zavodih pa njih pooblaščen zastopnik, ako dotični člen že od konca zadnjega minulega upravnega leta (§. 15.) pripada zavodu. Samoupravni člani ženskega spola smejo izvrševati svojo glasovno in aktivno volilno pravico, ako so isto prej naznanili, sicer ne osonno, pač pa po družih členih moškega spola, katerim pa je treba v to svrhu posebnega pooblastila. V svojem in v takem pooblastilnem imenu sme člen oddati kvečjemu 10 glasov.

Glasovna in volilna pravica se izvršuje v razmeri zavarovalne udeležbe, in sicer imajo:

do vstevši	gld. 1.000	kapitala ali gld. 100	rente zavarovani član 1 glas,
od gld. 1.001 do vstevši	5.000	"	101 do 500 " " 2 glasova,
" " 5.001 " "	10.000	"	501 " 1000 " " 3 glasove,
" " 10.001 " "	20.000	"	1.001 " 2000 " " 4 glasove,

od tu nadalje daje vsaki prevešek na kapitalu od gld. 1 do gld. 10.000 ali na renti od gld. 1 do gld. 1000 po jeden nadaljni glas, in sicer, dokler se ne doseže najvišje število 10 glasov.

Brez vstopnice ni dovoljena udeležba pri občnem zboru.

Preminevalni predlogi, katere so stavili častiti člani, kakor tudi v rednem občnem zboru dne 26. maja 1899 sklenjeni in od vis. ministrstva notranjih zadev z odlokom z dne 12. julija 1899, št. 23.201, modificirani statut se bode p. n. členom, ako to zahtevajo, od 23. oktobra 1899 naprej, to je, 14. dnij pred izvanrednim občnim zborom, razposlali brez stroškov in se jih more vrhu tega od tega dne naprej dobiti pri centrali na Dunaju in pri vseh podružnicah.

Dunaj, oktobra meseca 1899.

Ravnateljski svet.

(Ponatis se ne honorira.)

(1868)

Naznanilo.

Za udobnost čestitih p. n. odjemalcev odprla sva v ponedeljek, dne 2. oktobra t. l.

na Dunajski cesti št. 6, zraven lekarne g. G. Piccoli-ja še jedno trgovino z modnim in manufakturnim blagom.

Pri tej priliki si štejeva v dolžnost, da vsem svojim častitim p. n. odjemalcem izrekava zahvalo za veliko zaupanje, katero so nam izkazali vzlic vsem možnim nasprotovanjem od gotove strani, ter si bodeva prizadevala, da si isto ohraniva.

Vsled prav ugodnih velikih nakupov, moreva v zimskih predmetih postreči kakor še nikdar doslej, kar je razvidno iz nastopnega izvlečka iz cenika.

Z velespoštovanjem

Conrad Schumi & Co., trgovina z modnim in manufakturnim blagom

„Pri novi tovarni“

Ljubljana, Dunajska cesta šte. 6 in Sv. Petra nasip šte. 2.

(1794-4)

Izveček iz cenika.

Tiskani barhentil za obleke od 10 kr. naprej.
Ia flancini barhentil za obleke, na obe strani vzorcani, pristne barve, meter 26 kr.
Ia modni tkani barhentil, pristne barve meter od 25 kr. naprej.
90 cm široko novo blago za obleke, od 28 kr. naprej.
130 cm širok pristen tirolski loden v vseh barvah, meter 1 gld.
120 cm široko volneno blago, meter od 45 kr. naprej.
120 cm široko damsko sukno, meter 1 gld.
Vrhu tega velika izber secesijskega blaga.
Hautes-Neveaux vzorcani žameti za obleke, meter 75 kr.

Velvet za damske obleke, meter od 1 gld. naprej.
Peluche v vseh barvah, meter od 95 kr. naprej.
Žameti v vseh barvah, meter od 95 kr. naprej.
Čista svilna Melrèband v vseh barvah in širokostih, od 6 kr. naprej.

Podšivno blago.

Foulardin, meter 10 kr.
Širting, meter 12 kr.
Volneno platno, Ia blago, 90 cm široko, meter 15 kr.
Grosé Ia, meter 20 kr.
Zimnasto blago, meter 14 kr.
Organtin, meter 4 kr.

Zvončasto blago, meter 11 kr.
Reithoferjevi podložki za potenje, par 8 kr.
Blago za moške, tudi angleško po vseh cenah.
Moške srajce, komad od 90 kr. naprej.
Ovratniki, komad 11 kr.
Manšete, par od 16 kr. naprej.
Moške kravate, komad od 5 kr. naprej.
Robel, komad od 2 kr. naprej.
Fini batistasti damski robel, od 10 kr. naprej.
Belina.
Kaliko odejna podšiv, meter 13 kr.
Mauthnerski Cloth, izbornen za damsko perilo, meter 18 kr.

Neapretiran Bombasin, meter 25 kr.
Najfinejši R Chiffon, neapretiran, meter 27 kr.
Secesijska zagrinjala, meter 35 kr.
Čipkasta zagrinjala, Ia izdelek, meter od 16 kr. naprej.
Štepane odeje, komad 2 gld.
Satin odeje, komad 3 gld. 50 kr.
Svilnato-atlasne odeje, najfinejše v vseh barvah, komad 7 gld.
Ravnatoko tudi vsi drugi manufakturni predmeti po čudovito nizkih cenah.